

SMS Saida cirkáló 1912

SMS Saida (utóbb Venezia) gyorscirkáló

(Az Osztrák – Magyar Monarchia flottájában korábban már volt két Saida nevű hajó. 1855-ben épült a Saida szkúner, majd 1878-ban épült meg az SMS Saida gőzkorvett, amit 1912-ben átneveztek Minervára. Azon hat osztrák-magyar hadihajó közé tartozott a gőzkorvett, amely körbe hajózta a földet.⁶²⁸⁴

Földkerülő hajók: Splendido kereskedelmi vitorlás (1852-1859), SMS Novara gőzfregatt (1857-1859), SMS Saida gőzkorvett (1895-1897), SMS Donau fregatt (1868). Állítólag még két hajón került meg a Földet a XIX. század végéig, de ezeket nem ismerem.

Vízkeszítési kapacitása: 3492 tonna üresen
3946,85 tonna részben feltöltve
4010 tonna teljesen feltöltve

Méretei: hossza: 130,64 m a teljes hossza
129,65 m a vízvonalon
125,2 m az egyenesek között
szélessége: 12,77 m (12,80 más forrásban)
merülése: 4,58 üresen, 4,95 m – 5,30 m teljesen feltöltve
1 cm merülés = 11,5 tonna

Hajtóművei: 16 db Yarrow széntüzelésű kazán
2 db Melms-Pfenninger gőzturbina
2 db kifelé forgó hajócsavarral, átmérőjük 3,30 m
2 árboc és 4 kémény

Üzemanyaga: 771 tonna szén vagy 635 tonna brikett (koksiz)

Teljesítménye: 25 600 - 29 000 LE

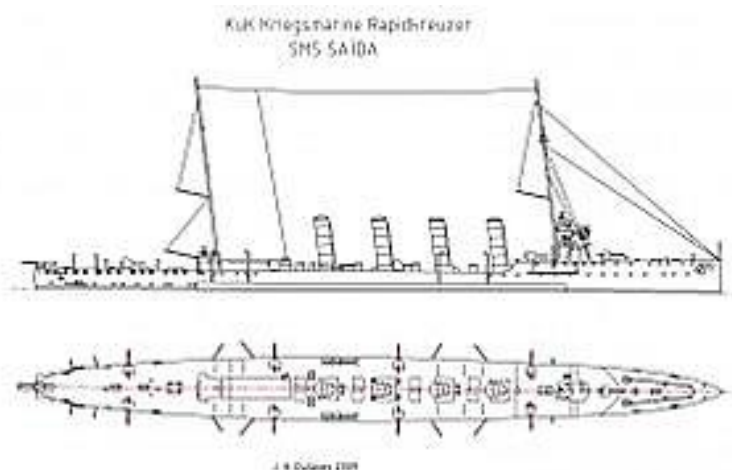
Sebessége: 25 -27 csomó

Hatótávolsága: 1600 tengeri mérföld/24 csomó

Legénysége: 350 fő⁶²⁸⁵ (máshol 20 tiszt és 320 tengerész)

⁶²⁸⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/SMS_Saida
[https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Saida_\(1878\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Saida_(1878))
<https://hajomakett.hu/content/view/624/38/lang.hu/>

⁶²⁸⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/SMS_Saida

6286

Páncélzata: övpáncél: 60 mm
 fedélzet: 20 mm
 felépítmény: 50-55 mm
 páncélozott válaszfal: 50 mm
 lövegpajzsok: 40 mm – 8 mm – 8 mm

Fegyverzete:

9 db (9x1) 10 cm L/50 K 11 Skoda ágyú
 1 db 4.7 cm L/44 légvédelmi ágyú
 1 db 7 cm (7.6 cm) L/50 K 10 légvédelmi löveg (1916-tól)
 1 db 0.8 cm géppuska (golyószóró)
 6 db (3x2) 53 cm-es torpedó
 A hajó rendelkezett rádióállomással.
 3 db 90 cm-es és 2 db 40 cm-es keresőlámpa⁶²⁸⁷

Épült: Cantiere Navale Triestino, Monfalcone (Az első hadihajó amit itt építettek.)

Építés költsége: Tervezett ára 8 800 000 korona⁶²⁸⁸, végösszeg 10 000 000 korona.⁶²⁸⁹

Hajókód: G cirkáló

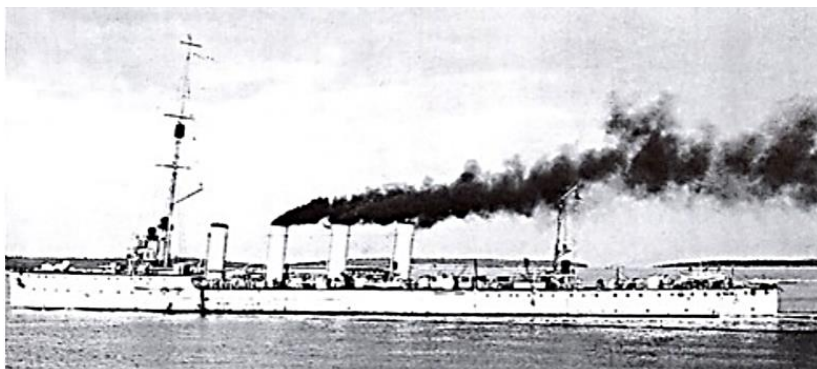
Építés kezdete: 1911.09.09.

Nevének uralkodói jóváhagyása: 1912.10.06.

Vízrebocsátás: 1912.10.26.

Hadrendbe állt: 1914.03.21, vagy 1914.05.14, vagy 1914.08.01.

Lebontották: 1930.

6290

⁶²⁸⁶ https://www.dreadnoughtproject.org/tfs/index.php/File:SMS_Saida.jpg

⁶²⁸⁷ <https://docplayer.hu/40612906-Small-protected-torpedo-cruisers-sms-panther.html>

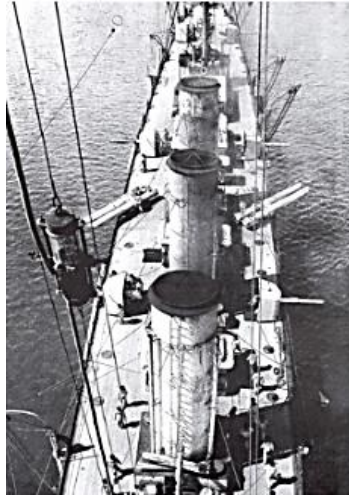
⁶²⁸⁸ Budapesti Közlöny, 48. évfolyam, 1914-06-19 / 137. szám

⁶²⁸⁹ Pester Lloyd, April Jahrgang 61, 1914-04-26 / nr. 99

⁶²⁹⁰ <https://docplayer.hu/40612906-Small-protected-torpedo-cruisers-sms-panther.html>

6291

6292

1911.

A hajó gerincfektetése egyházi áldással történt. Az eseményen részt vett Mária Josefa főhercegnő. „A csatahajóknak mellérendelendő czirkálók s az azok részére szükséges tulajdonságok száma azok feltehető hadműveleti terének terjedelmétől s megoldandó feladatának arányaitól függ; tekintettel az előbb említett körülményekre, a »Frundsberg«, »Aurora« és »Zrínyi« hadihajók pótlásául igényelt három kis gyorsczirkáló (G, H, J) egyelőre elégséges lenne.”⁶²⁹³ A három hajó a Novara, Saida és a Helgoland gyorsczirkáló.

1912.

„A Saida vízrebocsátása. Triesztből táviratozzék. Szombaton, bocsátják vízre Monfalconéban ő felsége Saida hadihajóját. Ez alkalommal csütörtökön reggel Fiedler Pál ellentengernagy parancsnoksága alatt egy cirkáló flotilla érkezett ide.”⁶²⁹⁴

„A „Saida“ vízrebocsátása. Triesztből táviratozzék. A monfalconei hajógyárban épült „Saida“ haditengerészeti gyorsczirkálót ma bocsátották vízre ünnepiesen. A hajó keresztanyja Hohenlohe Franciska hercegnő, a trieszti helytartó felesége volt, aki kíséretével, valamint a meghívott polgári és katonai hatóságok képviselőivel a haditengerészeti trieszti állomáshajójával, a „Panther“-rel Monfalconeba érkezett. Amikor a „Panther“ a hajógyár előtt kikötött, Monfalcone előtt elhelyezkedett a tengeren a Fiedler Pál ellentengernagy parancsnoksága alatt álló cirkáló-flotilla, melynek Heiser Erik korvettkapitány a vezérkari főnöke. A flotilla a következő hajókból állott: „Admiral Spaun“ zászlóshajó, parancsnoka szilasi Rémy-Berzenkovics László fregattkapitány; „St. Georg“, parancsnoka gleichensheimi Risbek Péter lovag fregattkapitány; „Scharfschütze“, parancsnoka Millincovich Benő korvettkapitány; „Uskok“, parancsnoka Bucovic János korvettkapitány; „Greif“, parancsnoka Homayr Albert sorhajóhadnagy; „Ulk“, parancsnoka Kiss Hugó sorhajóhadnagy, végül a „Kormoran“, melynek parancsnoka Müller Dagobert sorhajóhadnagy. Kilenc órakor kezdődött az ünnepség. A hajó

⁶²⁹¹ <https://docplayer.hu/40612906-Small-protected-torpedo-cruisers-sms-panther.html>

⁶²⁹² <https://docplayer.hu/40612906-Small-protected-torpedo-cruisers-sms-panther.html>

⁶²⁹³ Az Ujság, 9. évfolyam, 1911-01-25 / 21. szám

⁶²⁹⁴ Pesti Hírlap, 34. évfolyam, 1912-10-25 / 253. szám

beszentelését Jack Antal tábori esperes végezte. Délután fél két órakor a Necker-villában levő katonai állomás- és haditengerészeti parancsnokságon dejeuner volt.⁶²⁹⁵

„A hajó beszentelése után a tengerészeti kerületi parancsnok a hercegnőhöz beszédet intézett, melyben felkérte, hogy végezze el a hajón a keresztelést. A hajó keresztanya így szól: „Örömmel teljesítem a kérést, hogy e szép hajót megkereszteljem. Adja az ég, hogy a saidai bátor harcosok emlékét megőrizze e hajó és kritikus időben az övékéhez hasonló hőstettekre buzdítsa az utódokat.“ A hercegné ezután megérintette a „Taufakt“ jelzésű villamos gombot és ezeket a szavakat mondotta : — Legfelsőbb parancsra Saida névre keresztellek! A katonazenekar játéka mellett csúszott a hajó a tenger hullámaiba. A Saida testvérhajója az 1909-ben Pólóban vízrebocsátott gyorscirkálónak, a Spaun admirálisnak. Hossza 125 méter, szélessége 12.8, mélyjárata 4.6, űrtartalma 3500 tonna. A gépek összereje 22.000 lóerő, melylyel a cirkálót óránkénti 27 mérföld sebességgel lehet előre vinni. Fegyverzete 9 darab 10 centiméteres, egy darab 4,7 centiméteres ágyú, egy mitrailleuse és egy darab torpedó lancírozó cső.”⁶²⁹⁶ A hajó osztrák-magyar tervezésű és az 1909-ben épült Admiral Spaun testvérhajója. (Valójában nem az.) Siemens – Martin acélból készült.⁶²⁹⁷ A hajó 1334 nap alatt készült el.⁶²⁹⁸

1913.

1913.01.22-e Trieszt: Montecuccoli admirális gróf haditengerészeti parancsnok, Nitter von Kohen ellentengernagy és kísérete kíséretében ma reggel egy ott állomásozó torpedónaszádon Monfalcone felé indult, hogy megvizsgálja a "Saida" gyorscirkálót, amelyet a Cantiniere Navale Triestino-ban szereltek fel. Dél körül a haditengerészeti parancsnok visszatért Triesztbe. A visszaút Bécsbe várhatóan ma este kezdődik.⁶²⁹⁹

A monfalconei Cantiere Hajógyár azonban az utóbbi időben számos jelentős késedelmet mutatott a megrendelt projektek leszállításában vagy indításában. Egy ott megrendelt pontondarut 215 hónappal később szállítottak le a tervezettnél, míg a "Saida" cirkáló vízre bocsátása teljes négy hónapos késéssel történt. Ilyen körülmények között a haditengerészeti adminisztráció nem tudta odaítélni a csatahajó építését, mivel sokkal nagyobb építési késedelmekre lehetett számítani, különösen egy ilyen speciális szakértelmet igénylő projekt esetében.⁶³⁰⁰ A "Saida" cirkáló leszállításának késedelmére az alvállalkozók szállításainak késedelmére volt visszavezetve. A munkások felkelése is hozzájárult a késedelemhez.⁶³⁰¹

1913.04.08-án Ferenc Ferdinánd főherceg kereste fel az épülő cirkálót.⁶³⁰²

1913.05.19-én az építési késedelem már jelentős felárat jelent.⁶³⁰³

1913 szeptemberében Haus tengernagy kereste fel az épülő hajót.⁶³⁰⁴

1913.11.08-án a Kínai Köztársaság minisztere, Sheng-Shoe-Ling, látogatást tett a "Cantiere Navale Trieste"-nél. Mint köztudott, Kína megbízta ezt a hajógyárat négy gyorstüzelő cirkáló építésével. A miniszternek lehetősége volt alaposan megvizsgálni a hadihajók terveit, amelyekkel elégedettségét fejezte ki. A hajógyár létesítményeinek megtekintése során a miniszter többször is kifejezte különleges elismerését, és mindenekelőtt csodálta a vállalat gyors növekedését. A kínai miniszter, kínai mérnökök kíséretében, ma reggel folytatta útját a Briant-hoz. Délután a haditengerészeti szakasz helyettes vezetője, Kaiser ellentengernagy meglátogatta a "Santiere Navale Trieste"-t, amelynek során részletesen megvizsgálta a Császári és Királyi Haditengerészet "Saida" cirkálóját, amelynek átadása hamarosan esedékes.⁶³⁰⁵

⁶²⁹⁵ Pesti Napló, 63. évfolyam, 1912-10-27 / 254. szám

⁶²⁹⁶ Pesti Hírlap, 34. évfolyam, 1912-10-31 / 258. szám

⁶²⁹⁷ Die Zeit, Oktober 1912-10-27

⁶²⁹⁸ Linzer Tages-Post, Oktober 1912-10-29

⁶²⁹⁹ Die Zeit, Januar 1913-01-23

⁶³⁰⁰ Lavantaler Bote, Januar-Juni 1913-02-12

⁶³⁰¹ Grazer Tagblatt, Februar 1913-02-28

⁶³⁰² Neues Wiener Journal, April 1913-04-09

⁶³⁰³ Prager Tagblatt, Mai 1913-05-19

⁶³⁰⁴ Sport und Salon, Juli-Dezember 1913-09-06

⁶³⁰⁵ Grazer Volksblatt, November 1913-11-09

A trieszti hajógyár tervbe vette egy 12 000 tonnás úszódokk beszerzését.⁶³⁰⁶

1914.

1914.02.10-én „Haus Antal tengernagy, tengerészeti parancsnok Kudelka ellentengernagy, katonai állomásparancsnok és tengerészeti kerületi parancsnok kíséretében egy torpedónaszádon Monfalkónéba ment, hogy az ott épülő Saida nevű gyorscirkálót megtekintse.”⁶³⁰⁷

1914.02.19-én már üzembeállításának közelségéről írtak. Parancsnoka Casa fregattkapitány.⁶³⁰⁸

1914.03.11-én a Monfalcon hajógyár belső tengeri próbákat végzett a "Saida" cirkálóval. Az eredmények rendkívül kielégítőek voltak. A hivatalos tengeri próbák a következő napokban kezdődnek Polában. Motorteljesítménye 25 000 LE, 5030 LE-vel nagyobb, mint a "Spaun-é". A "Saidát" Casa korvettkapitány fogja parancsolni.⁶³⁰⁹

1914.03.21-én megérkezett Polába a monfalconei Cantiere Navale-ban épített „Saida” gyorscirkáló, hogy csatlakozzon a cirkálóflottához. A hajó vízkiszorítása 3600 tonna, és 26 000 lóerős turbinás motorokkal 28,5 tengeri mérföldet képes megtenni óránként. A legénység 320 főből áll.⁶³¹⁰

Más cikk szerint viszont 1914.03.24-én még csak tengeri tesztek történtek Polában.⁶³¹¹

1914.04.18-án szénrel töltik fel az átadás előtti utolsó próbaút végett.⁶³¹²

„A haditengerészet új formációja. Pólóból jelentik nekünk: A harmadik osztrák-magyar dreadnought Prinz Eugen május 20-án megy próbaútjára. Ezután az ágyuk kipróbálása és a gépek beállítása következik, úgy, hogy június közepén ezt is a csatahajót is bevonhatják a hajórajba. A haditengerészet a jövő hónap közepén meg fogja erősíteni a hajórajt és megalakítja a nyári rajt. A raj ordre de bataille-ja a következő: I. nehéz ütegosztály: Parancsnok: Löfler ellentengernagy; „Viribus Unitis“, „Tegethoff“ és „Prinz Eugen“, II. nehéz ütegosztály: Parancsnok: Willenik ellentengernagy; „Franz Ferdinand“, „Radetzky“ és „Zrínyi“. Cirkáló-flotta: Parancsnok Seidenfacher ellentengernagy; „Saida“, „Spaun“ és több torpedó és naszád. A torpedó-flottában több változást rendeltek el. „Gaa“ torpedó raktárhajót bevonták a szolgálatba és Catinelli sorhajókapitány parancsnoksága alá osztották be. Továbbá a szolgálatba vonták „Mária Terézia“ nagy cirkálót és „Zara“ torpedót és Buchmayer fregattkapitány és Klöciner sorhajóhadnagy parancsnoksága alá osztották be. Azonkívül hat új torpedót és tizenegy torpedónaszádot a rajba oszlottak. Most helyezik szolgálatba Casa sorhajókapitány parancsnoksága alá a „Saida“ gyorscirkálót. A csatahajókon 279 ágyú van, 48 ezek között 30,5 centiméter kaliberű.”⁶³¹³

1914.05.27-i hír szerint kiváló motor próbaúton van túl.⁶³¹⁴

1914.05.14-én az aktív flotta tagja.⁶³¹⁵ A sajtó szerint a Saida ekkor lép először aktív szolgálatba.⁶³¹⁶ 1914 májusától a sajtóban a Saida úgy jelenik meg, mint hadrendben álló hajó, noha csak augusztusban állt tényleg hadrendbe.⁶³¹⁷ Ezt tetézte a következő júliusi hír is: „Ugyancsak a nagygyakorlatokra tér vissza középtengeri útjáról a Saida gyorscirkáló.”⁶³¹⁸ E szerint a Saida a Földközi-tengeren járt. Viszont, lehet, hogy már március 24-én hadrendbe állt, de valami meghibásodás miatt újra a hajógyárba kerülhetett. Így érthető lehet, hogy augusztusban áll ismét szolgálatba. Ekkor viszont tényleg járhatott a Földközi „Közép” –tengeren. Március és augusztus között 4 hónap van. Ez az idő a próbautakra túl sok. Tehát a két időpont között történhetett valami a hajóval.

⁶³⁰⁶ Die Zeit, Dezember 1913-12-20

⁶³⁰⁷ Budapesti Hírlap, 34. évfolyam, 1914-02-11 / 36. szám

Wiener Allgemeine Zeitung, Februar 1914-02-10

⁶³⁰⁸ Die Zeit, Februar 1914-02-19

⁶³⁰⁹ Die Zeit, März 1914-03-12

⁶³¹⁰ Die Zeit, März 1914-03-24

⁶³¹¹ Die Zeit, März 1914-03-25

⁶³¹² Neue Warte am Inn, Januar-Juni 1914-04-18

⁶³¹³ Pesti Napló, 65. évfolyam, 1914-05-12 / 111. szám

⁶³¹⁴ Prager Tagblatt, April 1914-04-27

⁶³¹⁵ Die Zeit, Mai 1914-05-10

⁶³¹⁶ Grazer Volksblatt, Mai 1914-05-12

⁶³¹⁷ Budapesti Hírlap, 34. évfolyam, 1914-05-23 / 120. szám

⁶³¹⁸ Budapesti Hírlap, 34. évfolyam, 1914-07-24 / 173. szám

1914.05.19-én a sajtó szerint a hajó még csak tengeri teszteket végez.⁶³¹⁹ Akkor mit csinált az előző közel két hónapban? 1914.05.20-án viszont megint a flotta részeként szerepel.⁶³²⁰ 1914.07.22-én megint mindig a sikeres tengeri próbákról írnak.⁶³²¹

1914.07.27-én a Herkules vontató átvontatta Polába. Miért kell vontatni egy sikeresen működő hajót? A hajó későbbi történetéből ismert a gyakori hajtóműhibája. Lehet, hogy ekkor is ez történt?

1914.08.01-től a parancsnoka Heinrich Josef Albert Seitz von Treffen.

1914.10.07-én felderítést hajtott végre Bari és Pelagosa között. Ekkor az egyik hajtóműve meghibásodott. A hajó története során többször is probléma lesz a hajtóművével.

1914.10.17-én Sebenicoban hajtóműhibával bajlódott.⁶³²²

1914.10.18-án Polába érkezett.

1914.10.23-án a hajót felkereste Karl Franz Joseph főherceg.

1914.12.09-én kifutott Polából.

1914.12.10-én érintette Sebenico-t, majd befutott Cattaroba.

1914-ben gróf Montecuccoli tengernagy, már gyengének érzi az SMS Saida „osztály” hajóinak páncélzatát és tüzéségét. Ezért már ekkor 5000 tonnás gyorscirkálók építését tervezi.⁶³²³

1915.

1915 februárjában felmerült, a német flottaparancsnokság részéről, hogy egy gyorscirkáló, lőszerrel megrakva, éjjel törjön át Otrantonál, s vigyen legalább 50—601 löszert Szmirnába, ahonnan majd, földi úton, továbbviszik a Dardanellákhoz. Haus ezt elutasította: a cirkáló elveszne, vagy nem tudna visszatérni, s a SAIDA osztály egy hajóját sem nélkülözheti.⁶³²⁴

1915.05.24-én részt vett az Ancona elleni hadműveletben, amit déli irányból fedezett. Kísérőhajói a Szigetvár cirkáló és a Balaton valamint a Triglav rombolók.⁶³²⁵

1915.05.29-én befutott Sebenicoba.

1915.07.23-án lőtte az olasz partokat Porto Corsini-nél, a Velebit, Dinara és a Réka rombolók társaságában. Elsősorban a vasútvonalat és különböző berendezéseket, valamint az Aso- és Tesino-, továbbá a Menocchio- és Egydio-hidat lőtték. A DINÁRA a S. Benedetto pályaudvart és környékét vette tűz alá, de itt rendkívül heves tüzelés fogadta. Amikor Grottamare felé kormányozták a rombolót, egy rejtett állásból jövő puskatűz megölte a kormányosmatrózt, a gyorstüzelő kezelőjét pedig megsebesítette. Grottamare állomásépületét és raktárát a DINÁRA megrongálta, illetőleg lángba borította.⁶³²⁶

1915.07.28-án Pelagosa-t támadta. Július 27-én kifutott Sebenicóból a HELGOLAND és a SAIDA a hat legkorszerűbb, TÁTRA osztályú romboló és a 80T és 81T torpedónaszádok kíséretében. A HELGOLAND először — elterelő hadműveletként — szétlőtte Vieste rádióállomását és jelzőberendezését, majd — ez már 28-ának reggele — elfoglalta őrhelyét a SAIDA-val együtt Pelagosától 10 mérföldnyire délkeletre. A rombolók 5 órakor értek a szigethez és tüzzel árasztották el az olasz lövészárkokat. Ellentüzet nem kapván, négy tengerésztiszt vezetése alatt álló, 104 tagú tengerészgyalogos különítményt tettek partra, hogy elfoglalják az olasz állásokat. Ezenközben a rombolókat megtámadta a Pelagosán állomásozó tengeralttjáró, de sikerült kimanőverezniük és elűzniük, torpedói elől kitérniük. Amikor a partraszállt különítmény már eléggé megközelítette az ellenséges lövészárkokat, az olaszok tüzet nyitottak. A tengerészek a heves zárótűzben nyomultak előre. Már harminc méterre megközelítették az állásokat és a rohamra készültek, amikor podkapelski Vukovics fregattkapitány, a CSEPEL parancsnoka visszarendelte őket. Megállapították, hogy a lövészárkokat

⁶³¹⁹ Die Zeit, Mai 1914-05-19

⁶³²⁰ Pester Lloyd, Mai Jahrgang 61, nr. 1914-05-20 / nr. 118

⁶³²¹ Neugkeits-Welt-Blatt, Juli 1914-07-22

⁶³²² CSONKARÉTI KÁROLY: AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA HADITENGERÉSZETÉNEK HADMŰVELETEI AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN: A háború kitörésétől Olaszország hadbalépéséig

⁶³²³ Pester Lloyd, April Jahrgang 61, 1914-04-26 / nr. 99

⁶³²⁴ Hadtörténelmi Közlemények, 33. évfolyam, Hadtörténelmi Intézet (Budapest, 1986) 3. szám / Tanulmányok / Csonkaréti Károly: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetének hadműveletei az első világháborúban. 1915. május 23. – 1915. december 31. – 1986. 439. p.

⁶³²⁵ Hadtörténelmi Közlemények, 33. évfolyam, Hadtörténelmi Intézet (Budapest, 1986) 3. szám / Tanulmányok / Csonkaréti Károly: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetének hadműveletei az első világháborúban. 1915. május 23. – 1915. december 31. – 1986. 439. p.

⁶³²⁶ Hadtörténelmi Közlemények, 33. évfolyam, Hadtörténelmi Intézet (Budapest, 1986) 3. szám / Tanulmányok / Csonkaréti Károly: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetének hadműveletei az első világháborúban. 1915. május 23. – 1915. december 31. – 1986. 439. p.

megszállva tartó ellenség túlerőben van és lerohanásuk csak igen nagy veszteséggel végződhetett volna, amit pedig a vett parancs értelmében el kellett kerülni. Az olasz állások tökéletes fedezéket nyújtottak. A hajólövegek heves tüzelése ellenére az olaszoknak csak egy halottjuk és egy súlyos sebesültjük volt. Ezzel szemben a LOXA és TRIGLAV állományából nyolcan sebesültek meg, négyen pedig elestek, közülük hárman voltak magyarok: Jakab Zoltán, Kovács Sándor és Láng Herman.⁶³²⁷ Visszatérőben, már a Busi-csatornában, egy tengeralattjáró meg akarta torpedózni a HELGOLAND-ot, de a cirkáló időben kikerülte a feléje közeledő veszedelmet.⁶³²⁷

1915.08.17-én Pelagosa-t támadta az SMS Helgoland cirkálóval, a Lika, Orjen és a Tátra rombolókkal, valamint a 80T, 81T torpedónaszádokkal együtt.

1915.09.08-án kifutott és 1915.09.09-én Pelagosa vizein hajtott végre felderítést az SMS Helgoland cirkálóval és rombolókkal együtt.

1915.11.22-23-án és 1915.12.05-06-án az Otrantói-szorosban volt bevetésen az SMS Helgoland cirkáló, valamint 6 db Tátra osztályú romboló társaságában, de nem találtak ellenséges hajóra. Az utóbbi bevetés után visszafelé, Durazzo közelében ellenséges ütegek tüzebe került.

1915.12.10-én ért vissza Polába.

6328

SMS Novara és az SMS Saida Osztrák-Magyar Helgoland-osztályú gyorscirkálók és egy Tátra-osztályú romboló a távolban. A kép is egy rombolóról készült

1916.

1916.03.05-én Cattaroba ment.

1916.03.26-án és 1916.03.26-án az U24-es tengeralattjáró túlélői után kutatott.

1916.03.29-én visszatért Polába.

1916.12.20-án befutott Cattaroba.

1917.

1917.05.14-én kifutott az Otrantói-szoros elleni hadműveletre. A túlerőben lévő ellenséggel való tűzharc során kilőtt 832 db 10 cm-es lövedéket. A csatában 3 találatot kapott. Egy találat az orrában elgörbítette a páncéllemezeket, de nem okozott különösebb károkat. Három tengerésze sebesült meg. Az akció során a zárórendszer hat halászgőzösét elsüllyesztette és egyet megrongált. A hajók 19 főt mentettek ki a tengerből. (Más forrás szerint elsüllyesztett egy halászgőzöst, és kettőt megrongált.) A csata során vontatókötélre vette a súlyosan sérült SMS Novara cirkálót. A csata során tűzharcot vívott a HMS Bristol és HMS Dartmouth angol, valamint a francia Marsala cirkálóval és több olasz rombolóval.⁶³²⁹

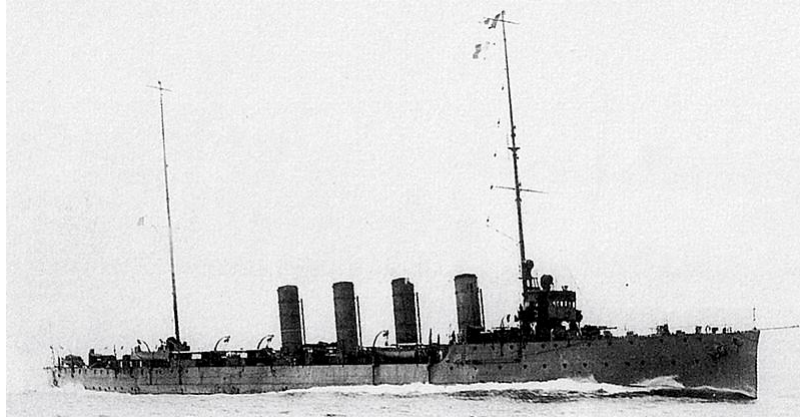
Az Otrantói csata hivatalos mérlege: A SAIDA elsüllyesztett 1 gőzöst, kettőt súlyosan megrongálva hagyott hátra, közülük az egyiket többé nem javították ki. A HELGOLAND elsüllyesztett 8 gőzöst. A NOVARA 5 gőzöst süllyesztett el s a megrongált további ötből kettő olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy ki kellett vonni az őrhajóállományból. Elsüllyedt tehát a csata színhelyén 14 hajó, 3 további pedig úgy megrongálódott, hogy nem lehetett rendbehozni többé.⁶³³⁰ Az otrantói csatának hatalmas irodalma van, így azt most nem részletezem.

⁶³²⁷ Hadtörténelmi Közlemények, 33. évfolyam, Hadtörténelmi Intézet (Budapest, 1986) 3. szám / Tanulmányok / Csonkaréti Károly: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetének hadműveletei az első világháborúban. 1915. május 23. – 1915. december 31. – 1986. 439. p.

⁶³²⁸ <https://www.darabanth.com/hu/nagyaucio/26/kategoriak~Motivum-kepeslapok/Hadihajo~10213/SMS-Novara-es-SMS-Saida-Osztrak-Magyar-Helgoland-osztalyu-gyorscirkalok-es-SMS-Csepel-SMS-TC3-II1490775>

⁶³²⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/SMS_Saida

⁶³³⁰ CSONKARÉTI K Á R O L Y: AZ OSZTRÁK—MAGYAR MONARCHIA HADITENGERÉSZETÉNEK HADMŰVELETEI AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN: 1916—1917, Hadműveletek Montenegro és Albánia leőrül

1917.05.26-án futott be Polába, ahol javítás alá vették.
1917.06.03-án a hajót felkereste IV. Károly magyar király és császár.
1917.07.22-én befutott Cattaroba.
1917.12.20-án a Fasana csatornában horgonyzott.

1918.

1918-ban visszament Polába.
1918.04.04-én visszairányították Cattaroba.
1918.06.09-én az SMS Admiral Spaun és három torpedónaszáddal kifutott az otrantói zár ellen az SMS Szent István dreadnought kötelék támogatására. Az akciót végül a dreadnought elsüllyedése miatt lefűjták.⁶³³²
1918.08.01-én visszatért Polába. Ekkor tervbe vették átfegyverzését. Kapott volna 5 db 15 cm-es L/50-es löveget és 2 db légvédelmi löveget. Az átfegyverzés végül elmaradt.

„Az olaszok elvitték a délszláv flotta legnagyobb részét Péréből Velencébe. Bécs, nov. 15. A volt császári és királyi hadiflottának legnagyobb részét az olaszok elkobozták és Pólából Velencébe rendelték. A hadihajók közül birtokukba vették a Tegethoff-ot, a Prinz Eugent és a Ferdinand Maxot. A gyorscirkálók közül a Saidát, Novarát és a Helgolandot, míg az Admiral Spaunt a jugoszlávoknak engedték át.”⁶³³³

1919-1920.

1920.09.19-én Venezia néven olasz lobogó alá került.
1922.01.22-én (már korábban oda érkezhettek) a törökországi Marmarice-ben volt. Még 1922.02.26-án is ott volt.
1922. márciusában Castelrosso-ban (Görögország) volt.
1922. májustól decemberig lehetett Szmirnában.
1922.06.14-én Szmirnában volt.
1922.06.28-án legénysége evezősversenyben legyőzte a Tonkinos legénységét.
1922.10.30-án és 1922.11.04. még mindig Szmirnában volt. Legénysége október 30-án futballmeccset vívott a Concord legénysége ellen. 1922.11.31-én a csónakja legyőzte versenyben a Carysford legénységét.
1923 februárjában még Szmirnában volt.

⁶³³¹ https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SMS_Saida.jpg

⁶³³² CSONKARÉTI KÁROLY: AZ OSZTRÁK—MAGYAR MONARCHIA HADITENGERÉSZETÉNEK HADMŰVELETEI AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN 1917—1918

⁶³³³ Alkotmány, 23. évfolyam, 1918-11-16 / 269. szám

*A Venezia Szmirnában*⁶³³⁴

1923.02.21 körül Szmirnában összeütközött egy francia hadihajóval. Az olasz tengerészek úszva menekültek.⁶³³⁵

„Ócskavas és céltábla lett az osztrák-magyar Holtából Szétszedték és szétlőtték a hajókat — Az Ellenzék tudósítójától — Az összeomlás káoszában a volt monarchia közönsége csak annyit tudott meg flottája sorsáról, hogy Károly király és császár parancsára átadták a jugoszlávoknak. Azóta még néha egy-egy kósza hír jelent meg itt-ott az európai sajtóban és számolt be arról, hogy a zsákmány fölött a győztesek összevesztek. Itália tiltakozott az ellen, hogy a flotta a versenytársának jusson, mire az antanthatalmak abban a formájában állapodtak meg, hogy a flottát a monarchia általában az antantnak adja át s a felosztásáról majd később gondoskodnak. Azóta semmi hír se jelent meg a flotta sorsáról. A győztesek egymás között felosztották és minden állam igyekezett a maga módja szerint felhasználni a hajókat. Hogy ez a felhasználás néhány esetben mit jelentett, arról csak az utóbbi napokban rántotta le a leplet egy Londonból eredő értesítés. Az osztrák-magyar flottából Franciaország 0 egységet kapott Ezek voltak : a „Jenő herceg” és „Ferencz Ferdinánd főherceg” dreadnoughtok, „Károly főherceg” és a bátor „Novara” cirkálók, három torpedóromboló és négy torpedóhajó. Olaszországnak jutott: a „Tegetthof” dreadnought, a „Zrínyi” és „Radetzky” féldreadnoughtok, a „Helgoland”, „Saida” páncélos cirkálók, a „Litka”, „Triglav”, „Uzsok”, „Orjen”, „Tátra”, „Csepel”, „Balaton”, „Huszár”, „Dinara”, „Velebit”, „Csikós”, „Turul”, „Uskoka” és „Scharfschütze” torpedórombolók és hat torpedó hajó. Anglia kapta a „Ferdinánd Miksa főherceg”, „Babenberg”, „Árpád”, „Habsburg”, „Budapest”, „Monarch”, Szent György”, „IV. Károly császár” és „Mária Terézia” páncélos hajókat, az „Admiral Spaun”, „Aspern”, „Szigetvár”, „Panther” és „Leopárd” páncélos cirkálókat és tizenhárom torpedóhajót. Görögország, kapta az „Ulán” torpedórombot és és hét torpedóhajót, Jugoszlávia tizenegy torpedóhajót, Románia pedig hét torpedórombolót és még a portugál flottának is maradt hat torpedóhajó. Ezeknek a hajóknak, melyek anynyiszor kitüntették magukat, nagy része már nem létezik. Franciaország leszerelte a hajók nagyobb részét s az alkatrészeket eladta. A, félelmes ellenségekből ócskavas lett a győztesek kezében. Csak a „Novarából” lett a „Thionville” és a „Dukla” torpedó rombolóból a „Matelot Leblanc.” Olaszország jobban megbecsülte a zsákmányt s megváltozott nevek alatt az osztrák-magyar hajók most olasz lobogóval hajóznak. A „Helgolandból” lett „Brindisi”, a „Saidá”-ból „Venezia”, a „Lika” „Triglav”, „Uzsok” „Orjen”, „Tátra”, „Csepel” és „Balaton” torpedórombolókból pedig „Cortelazo”, „Grande”, „Monfalcone”, „Pola”, „Farina”, „Muggia” és „Zenfon”. A kisebb államok egyetlen hajót sem romboltak szét. A legszomorúbb azonban azoknak a hajóknak a sorsa, melyek Angliának jutottak. A gőgös Albion olyan módon bánt az osztrák-magyar hajókkal, mintha valami egzotikus nép kezdetleges csónakjai lettek volna. Egy részüknek itt is az lett a sorsa, hogy mint értéktelen limlomok a vaspiajra kerültek. Másik részüket „gyakorlatozás céljaira” „használták fel, . Felvontatták a volt ellenfél hajóit, melyeket eddig csak a legnagyobb óvatossággal és csak akkor, ha túlerőben voltak, mertek megközelíteni s azután el kezdték az ártalmatlanná vált ellenség bombázását Céltáblákká váltak a hajdan veszélyes páncélvárak s tanuló, matrózok eregették beléjük bombáikat, mint a gyakorlólét groteszk katonasziluetteibe s talán mikor egy-egy telitalálat érte a védtelen hajót, felujjongott a győztesek lelkében a kielégített bosszú tudata. Avagy talán elgondol hoztak azon a fátumon, amely a népek sorsát intézi s amely kicsinyeket és nagyokat egyaránt szerénységre, békességre és emberszeretetre int. Mert különben valamennyinek az lehet a sorsa, mint a lomhán halálba vontatott és szánalmasan, lehetetlenül, a brit vizek mélyébe süllyedt ellenséges flottának.”⁶³³⁶

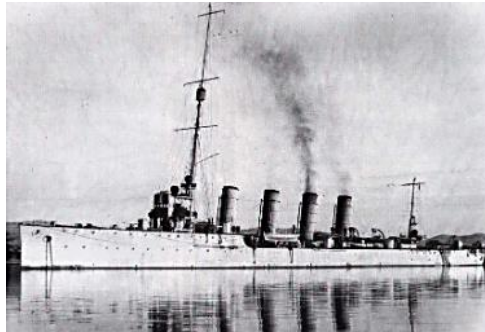
⁶³³⁴ <https://regianavecalabria.it/it/autore/la-storia-di-un-ufficiale-della-regia-marina-attraverso-le-immagini.html?view=article&id=13:regio-incrociatore-veneziam-ottobre-novembre-1922-smime-in-fiamme&catid=47:immagini-autore>

(Carlo Trucco admirális naplója)

⁶³³⁵ Magyarorság, 4. évfolyam, 1923-02-22 / 42. szám

⁶³³⁶ Ellenzék, 44. évfolyam, 1923-11-03 / 249. szám

1930.07.04 – 1935.03.16-ig lefegyverzett lakóhajó volt Genovában., majd La Speziában.⁶³³⁷
1937.03.11-én törölték az olasz flottából, majd feltehetőleg Genovában lebontották.⁶³³⁸

6339

Fegyverzete olasz lobogó alatt:

9 db 10 cm-es (3,9 hüvelykes) ágyú
2 db 7,6 cm-es (3 hüvelykes) légvédelmi löveg
4 db 45 cm-es (18 hüvelykes) torpedóvető cső

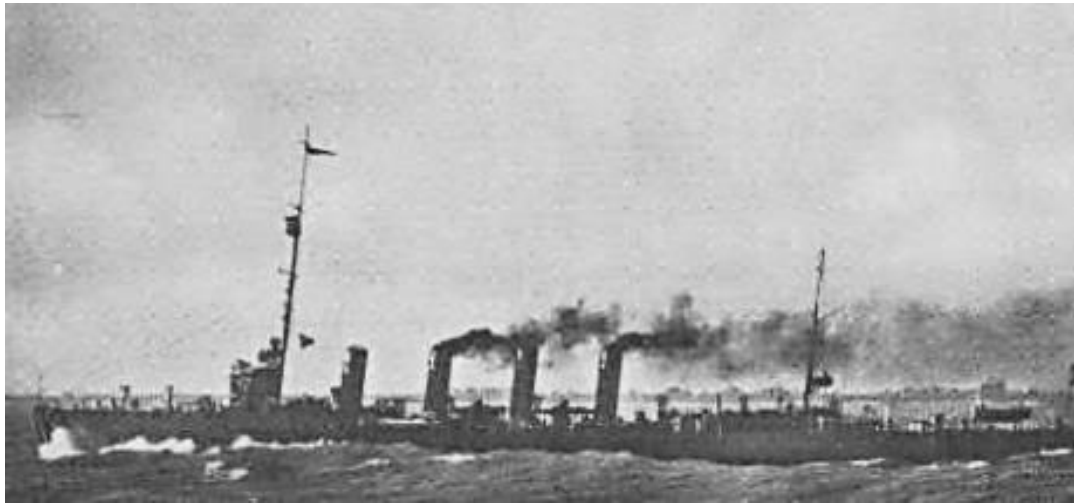
*Venezia néven, olasz lobogó alatt 1930 körül*⁶³⁴⁰

⁶³³⁷ https://www.worldnavalships.com/italian_cruisers.htm

⁶³³⁸ <https://docplayer.hu/40612906-Small-protected-torpedo-cruisers-sms-panther.html>

⁶³³⁹ <https://www.shipindex.org/ships/venezia>

⁶³⁴⁰ <https://www.prints-online.com/italian-naval-vessel-saida-11579173.html>

*Venezia néven, olasz lobogó alatt*⁶³⁴¹

⁶³⁴¹ <https://navyhistory.au/royal-italian-navy-pictorial/>

6342

6343

6344

6345

---

⁶³⁴² <https://www.ipmsitalia.it/index.php/310-classe-venezia>

⁶³⁴³ http://www.agenziabozzo.it/navi_da_guerra/C-Navi_da_Guerra_2/C-3769_SMS_Saida_1912_poi_RN_Venezia_incrociatore_in_navigazione.htm

⁶³⁴⁴ http://www.agenziabozzo.it/navi_da_guerra/C-Navi_da_Guerra_2/C-3770_RN_Venezia_ex_SMS_Saida_1912_incrociatore_in_navigazione_con_mare_grosso.htm

⁶³⁴⁵ http://www.agenziabozzo.it/navi_da_guerra/C-Navi_da_Guerra_2/C-3771_RN_Venezia_ex_SMS_Saida_1912_incrociatore_all'ancora_in_rada_a_poppavia_nel_Golfo_di_Spezia.htm

⁶³⁴⁵ http://www.agenziabozzo.it/navi_da_guerra/C-Navi_da_Guerra_2/C-3771_RN_Venezia_ex_SMS_Saida_1912_incrociatore_all'ancora_in_rada_a_poppavia_nel_Golfo_di_Spezia.htm

Elsüllyesztett hajók:

1 db (Van ahol 6 db szerepel) halászgőzös

Megrongált hajótér:

2 db halászgőzös

Parancsnokai:

1913 – 1914: Anton Casa korvettkapitány, majd fregattkapitány

1914.08.01 – 1914.10.20: Heinrich Josef Albert Seitz von Treffen

1914.10.21 – 1916.01.11: Wilhelm Buchmayer fregattkapitány

1916.01.12 – 1917.06.18: Ferdinand Ritter von Purschka

1917.06.19 - 1918.??.??: Karl Ritter von Polzer

1918.08.26 - ????.??.??: Julius Riedlein fregattkapitány⁶³⁴⁶

1922 Viscardi⁶³⁴⁷

1926 – 1928: Antonio Legnani⁶³⁴⁸

---

⁶³⁴⁶ <https://www.paluba.info/smf/index.php?topic=27470.0>

⁶³⁴⁷ <https://regianavecalabria.it/it/lautore/la-storia-di-un-ufficiale-della-regia-marina-attraverso-le-immagini.html?view=article&id=13:regio-incrociatore-veneziana-ottobre-novembre-1922-smirne-in-fiamme&catid=47:immagini-autore>

⁶³⁴⁸ [https://www.dreadnoughtproject.org/tfs/index.php/S.M.S. Saida \(1912\)](https://www.dreadnoughtproject.org/tfs/index.php/S.M.S. Saida (1912))